

Międzynarodowa Konferencja Naukowa
International Scientific Conference

Colloquia Gedanensia 16

Sprawiedliwość Czyja i jaka?

22-23 listopada 2024

Organizatorzy:

Uniwersytet Gdański

Wydział Historyczny

Uniwersytet w Lublanie

Wydział Teologiczny

Gdański Uniwersytet

Medyczny

Wydział Nauk o Zdrowiu
z Instytutem Medycyny
Morskiej i Tropikalnej

Uniwersytet Mikołaja

Kopernika w Toruniu

Wydział Teologiczny

Gdańskie Seminarium

Duchowne

Konferencja online (via Zoom)
Udział w konferencji jest bezpłatny
Wymagana rejestracja

rejestracja

Międzynarodowa Konferencja Naukowa

COLLOQUIA GEDANENSIA 16

Sprawiedliwość

Czyja i jaka?

Gdańsk, 22–23 listopada 2024

Program i abstrakty

International Scientific Conference

COLLOQUIA GEDANENSIA 16

Justice

Whose and What Kind?

Gdańsk, 22–23 November 2024

Program and abstracts

Red. Grzegorz Szamocki, Pavlo Drachevskyi

Gdańsk 2024

Międzynarodowa Konferencja Naukowa

COLLOQUIA GEDANENSIA 16

Sprawiedliwość

Czyja i jaka?

Gdańsk, 22–23 listopada 2024

International Scientific Conference

COLLOQUIA GEDANENSIA 16

Justice

Whose and What Kind?

Gdańsk, 22–23 November 2024

Organizacja /Organisation

Uniwersytet Gdański, Wydział Historyczny /University of Gdańsk, Faculty of History

Gdański Uniwersytet Medyczny, Wydział Nauk o Zdrowiu z Instytutem Medycyny Morskiej
i Tropikalnej /Medical University of Gdańsk, Faculty of Health Sciences with the Institute
of Maritime and Tropical Medicine

Uniwersytet w Lublanie, Wydział Teologiczny /University of Ljubljana, Faculty of Theology

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Wydział Teologiczny /Nicolaus Copernicus University
in Toruń, Faculty of Theology

Gdańskie Seminarium Duchowne /Theological Seminary of Gdańsk

Komitet Organizacyjny /Organizing Committee

Grzegorz Szamocki, Uniwersytet Gdański /University of Gdańsk (Przewodniczący /President)

Pavlo Drachevskyi, Uniwersytet Gdański /University of Gdańsk (Sekretarz /Secretary)

Andrzej Basiński, Gdański Uniwersytet Medyczny /Medical University of Gdańsk

Ivan Platovnjak, Uniwersytet w Lublanie /University of Ljubljana

Wojciech Cichosz, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu /Nicolaus Copernicus University
in Toruń

Redakcja broszury /Booklet editors

Grzegorz Szamocki

Pavlo Drachevskyi

Spis treści

Przedmowa	5
Foreword	6
Program	7
Goście specjalni / Special Guests	14
Abstrakty / Abstracts	16
Irena Avsenik Nabergoj, <i>Divine and Human Law in Greek and Biblical Traditions and Belief: Rejecting Presumed Justice Without Compassion</i>	17
Andrzej Basiński, <i>Czy dostęp do opieki zdrowotnej może być sprawiedliwy?</i>	18
Marcin Biegas, <i>Król Dawid jako człowiek sprawiedliwy w świetle qumrańskich i pozabiblijnych tekstów Wczesnego Judaizmu</i>	19
Tomasz Borkowski, <i>Sprawiedliwość na Sądzie Ostatecznym w Ewangelii wg. św. Mateusza</i>	20
Dan Đaković, <i>What and Whose Equality?</i>	21
Predrag Dedeić, <i>Artificial Intelligence and Euthanasia: Challenges of Law and Justice</i>	22
Marzena Magdalena Domańska-Sadynica, <i>Czy medycyna oparta na wartościach jest sprawiedliwa?</i>	23
Wojciech Gajewski, <i>“Sprawiedliwy z wiary żyć będzie” (Rz 1:17). Wiara i usprawiedliwienie w teologii apostoła Pawła</i>	24
Aleksander Maciej Jabłoński, <i>Zagadnienie badań planetarnych na przykładzie Księżyca – współczesny wyścig w świetle założeń encykliki „Fides et ratio”</i>	25
Urška Jeglič, <i>Justice as a Solution to Mimetic Violence: Girard's Theory in the Challenges of War in the Middle East</i>	27
Marijana Kolednjak, <i>Poetic Justice</i>	28
Cezary Korzec, <i>Rîb jako procedura przywracania sprawiedliwości</i>	29
Wojciech Kowal, <i>The Ecclesiastical Legal System in the Service of Justice, Truth and Mercy</i>	30
David Kraner, <i>Theology and Human Dignity in the Face of Artificial Intelligence and Modern Media</i>	31
Filip Krauze, <i>How Is the Kingdom of God and Its Justice Realized? The Perspective of Fundamental Theology</i>	32
Jacek Kucharski, <i>Pole semantyczne rzeczownikowej formy dikaiosyne w kanonicznych księgach Septuaginty</i>	33
Andrzej Kurnicki, <i>Justice in Politics and in Economy</i>	35
Anna Kuśmirek, <i>Boża sprawiedliwość i los grzeszników w Targumie Jonatana</i>	36
Roman Marcinkowski, <i>Sprawiedliwość a jałmużna w judaizmie (definicja pojęć)</i>	37

Edward Martinek, <i>“When Heaven Meets the Earth, How Does One Live and Behave in a Just Manner?” - A Presentation of Pre-Christian Hawaiian Religion</i>	38
Mikołaj Martinjak, <i>Purgatory as Divine Justice in Light of Time, Eternity and Modern Science</i>	40
Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska, <i>Opieka skoncentrowana na pacjencie w intensywnej terapii</i>	41
Andrzej Migda, <i>Komplementaryzm versus egalitaryzm - Czy ewangelikalizm sprawiedliwie traktuje kobiety</i>	42
María del Sol Romano, <i>Simone Weil on Justice, Love and Compassion</i>	43
Andrzej Jacek Najda, <i>„Jeśli wasza sprawiedliwość nie będzie większa niż uczonych w Piśmie i faryzeuszów” (Mt 5,20). O sprawiedliwości „większej” w Ewangelii wg św. Mateusza</i>	44
Ivan Platovnjak, <i>Every person has the right to grieve in their own way</i>	45
Erika Prijatelj, <i>Social Justice in Mental Health Counseling</i>	46
Dominika Rafalska, <i>Porwanie i zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki w relacjach „Trybuny Ludu”</i>	47
Adam Romejko, <i>Motyw „sprawiedliwości ludowej” w świetle teorii mimetycznej</i>	48
Tone Svetelj, <i>Justice, National Identity, History, Traditional Values, and the Challenge of Double Standards</i>	49
Eva Novak Svetič, <i>Pilgrimage - a way to taste God's justice</i>	50
Dominika Szalewska, <i>Rola sprawiedliwości w dostępie do rehabilitacji kardiologicznej</i>	51
Grzegorz Szamocki, <i>Joz 24,14-15: Sprawiedliwość jako wierność przymierzu</i>	52
Mariusz Szmajdziński, <i>„Sprawiedliwy człowiek rodzi się dla bliskich” (Eurypides, Dzieci Heraklesa 2). Sprawiedliwość jako droga do ofiary z samego siebie</i>	53
Janusz Szulist, <i>Ludzka sprawiedliwość w nauczaniu Josepha Ratzingera / Benedykta XVI</i>	54
Ahmet Türkan, <i>Evaluation of the Concept of Justice in the Basic Sources and Thought Tradition of Islam</i>	55
Bartłomiej Waclawek, <i>Niesprawiedliwość wobec chrześcijan – ceremonia otwarcia igrzysk olimpijskich w Paryżu w 2024 r.</i>	56
Bojan Žalec, <i>Slovenian Political Catholicism and the Social Question: A Critical Interpretation in Light of Contemporary Theories of Society and Religion</i>	57
Kamil Zakaszewski, <i>Sprawiedliwość w liturgii w świetle formularza Mszy o zachowanie pokoju i sprawiedliwości</i>	58
Katarzyna Zorena, <i>Etyka w badaniach medycznych</i>	59

Przedmowa

Tegoroczne Colloquia Gedanensia, czyli Rozmowy Gdańskie, stanowią już szesnastą edycję interdyscyplinarnej i międzynarodowej konferencji naukowej, w której przedmiotem wykładów i dyskusji są tematy uznane za bardzo ważne społecznie i religijnie. Wybrane zagadnienia są analizowane i omawiane w ich wymiarze biblijnym, filozoficzno-humanistycznym, medyczo-zdrowotnym, społeczno-kulturowym i teologicznym. Naukowym debatom przyświeca idea rzetelności badawczej, zdrowego krytycyzmu oraz otwartości na poruszanie kwestii problemowych. Prelegenci podejmują odważne próby ich interpretacji i podają propozycje ich rozwiązań. Charakterystyczną cechą Rozmów Gdańskich jest wskazywanie na uniwersalne i partykularne wartości religijne, ich znaczenie w rozwoju kulturowo-cywilizacyjnym świata oraz promowaniu dobra i pokoju. Szczególnym uprzywilejowaniem cieszy się badawcze roztrząsanie omawianych zagadnień uwzględniające myśl chrześcijańską i ukazujące chrześcijańską perspektywę rozumienia świata i ludzkich społeczności. Interdyscyplinarny horyzont konferencyjnych prezentacji sprzyja dostrzeganiu chrześcijańskich wartości i ich potrzeby w różnych sferach egzystencji i funkcjonowania człowieka. W ten sposób Colloquia Gedanensia służą prezentacji aktualnych badań naukowych i ich rezultatów, życzliwej wymianie myśli, a także budowaniu ludzkich postaw nacechowanych poczuciem odpowiedzialności za rzeczywistość obecną i przyszłą, tę w wymiarze ziemskim i duchowym.

Przedmiotowym zagadnieniem 16. edycji Colloquia Gedanensia jest „sprawiedliwość”. Program konferencji obejmuje 40 wykładów, w tym 19 w języku angielskim i 21 w języku polskim, które zostaną wygłoszone na 14 sesjach tematyczno-językowych. Prelegenci reprezentują ośrodki naukowe z Polski (Gdańsk, Lublin, Łomża, Łowicz, Szczecin, Toruń, Warszawa) i z zagranicy (Chorwacja, Kanada, Meksyk, Serbia, Słowenia, Turcja, USA). Po wykładach w ramach każdej sesji jest przewidziana dyskusja, która ma być okazją do odpowiedzi na pytania zadawane przez słuchaczy, objaśnień i twórczej wymiany myśli.

Wykładowcom życzę satysfakcji z dobrych owoców badawczego trudu i przyjemności w dzieleniu się naukowymi przemyśleniami i konkluzjami. Niech wszystkim, prelegentom i słuchaczom, towarzyszy zadowolenie z udziału w 16. edycji Colloquia Gedanensia.

Ks. Grzegorz Szamocki

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

Foreword

This year's Colloquia Gedanensia, or Gdansk Conversations, is the sixteenth edition of an interdisciplinary and international scientific conference, in which topics considered to be of great social and religious importance are the subject of lectures and discussions. Selected issues are analyzed and discussed in their biblical, philosophical-humanistic, medical-health, socio-cultural and theological dimensions. Scientific debates are guided by the idea of research integrity, healthy criticism and openness to raising problematic issues. Speakers make bold attempts to interpret them and give suggestions for their solutions. A characteristic feature of the Gdansk Conversations is the pointing out of universal and particular religious values, their importance in the cultural and civilizational development of the world and the promotion of goodness and peace. Particular preference is given to the research consideration of the issues discussed taking into account Christian thought and showing the Christian perspective of understanding the world and human societies. The interdisciplinary horizon of the conference presentations promotes the perception of Christian values and their need in various spheres of human existence and functioning. In this way, Colloquia Gedanensia serve to present current scientific research and its results, friendly exchange of ideas, as well as to build human attitudes characterized by a sense of responsibility for the present and future reality, both in the earthly and spiritual dimension.

The subject matter of the 16th edition of Colloquia Gedanensia is "justice." The conference program includes 40 lectures, including 19 in English and 21 in Polish, to be delivered in 14 thematic and linguistic sessions. The speakers represent scientific centers from Poland (Gdansk, Lublin, Lomza, Lowicz, Szczecin, Torun, Warsaw) and abroad (Canada, Croatia, Mexico, Serbia, Slovenia, Turkey, USA). After the lectures, a discussion is scheduled as part of each session, which is intended to be an opportunity to answer questions posed by the audience, clarify and creatively exchange ideas.

To the lecturers, I wish you satisfaction with the good fruits of your research efforts and pleasure in sharing your scientific thoughts and conclusions. May all of you, speakers and listeners, enjoy participating in the 16th edition of Colloquia Gedanensia.

Rev. Grzegorz Szamocki

President of the Organizing Committee

PROGRAM

PIĄTEK, 22 LISTOPADA /FRIDAY, NOVEMBER 22

09:00 Słowa powitania /Welcome speech

GRZEGORZ SZAMOCKI, Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego /President of the Organizing Committee

PIOTR STEPNOWSKI, Rektor Uniwersytetu Gdańskiego /Rector of the University of Gdańsk

Sesja /Session 1

MODERATOR /CHAIRPERSON: **ANDRZEJ BASIŃSKI, Gdański Uniwersytet Medyczny**

09:10 „Rîb jako procedura przywracania sprawiedliwości”

- Cezary Korzec, Uniwersytet Szczeciński, Polska

09:30 „Pole semantyczne rzeczownikowej formy *dikaioyne* w kanonicznych księgach Septuaginty”

- Jacek Kucharski, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska

09:50 „Joz 24,14-15: Sprawiedliwość jako wierność przymierzu”

- Grzegorz Szamocki, Uniwersytet Gdański, Polska

10:10 Dyskusja /Discussion

10:25 Przerwa /Break

Sesja /Session 2

MODERATOR /CHAIRPERSON: **MIKOLAJ MARTINJAK, University of Zagreb**

10:35 „Justice as a Solution to Mimetic Violence: Girard’s Theory in the Challenges of War in the Middle East”

- Urška Jeglič, University of Ljubljana, Slovenia

10:55 „What and whose equality?”

- Dan Đaković, University of Zagreb, Croatia

11:15 „Poetic Justice”

- Marijana Kolednjak, University of Zagreb, Croatia

11:35 Dyskusja /Discussion

11:50 Przerwa /Break

Sesja /Session 3

MODERATOR /CHAIRPERSON: **URŠKA JEGLIČ, University of Ljubljana**

- 12:00 „Every person has the right to grieve in their own way”
- **Ivan Platovnjak, University of Ljubljana, Slovenia**
- 12:20 „Evaluation of the Concept of Justice in the Basic Sources and Thought Tradition of islam”
- **Ahmet Türkan, Necmettin Erbakan University Faculty of Theology, Turkey**
- 12:40 „Purgatory as Divine Justice in Light of Time, Eternity, and Modern Science”
- **Mikolaj Martinjak, University of Zagreb, Croatia**
- 13:00 Dyskusja /Discussion
- 13:15 Przerwa /Break

Sesja /Session 4

MODERATOR /CHAIRPERSON: **JACEK KUCHARSKI, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II**

- 13:35 „Sprawiedliwość w liturgii w świetle formularza Mszy o zachowanie pokoju i sprawiedliwości”
- **Kamil Zakaszewski, Gdańskie Seminarium Duchowne, Polska**
- 13:55 „Porwanie i zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki w relacjach ‘Trybuny Ludu’”
- **Dominika Rafalska, Uniwersytet Gdański, Polska**
- 14:15 „Niesprawiedliwość wobec chrześcijan – ceremonia otwarcia igrzysk olimpijskich w Paryżu w 2024 r.”
- **Bartłomiej Waclawek, Uniwersytet Gdański, Polska**
- 14:35 Dyskusja /Discussion
- 14:50 Przerwa /Break

Sesja /Session 5

MODERATOR /CHAIRPERSON: **CEZARY KORZEC, Uniwersytet Szczeciński**

- 15:00 „‘Sprawiedliwy z wiary żyć będzie’ (Rz 1:17). Wiara i usprawiedliwienie w teologii apostoła Pawła”
- **Wojciech Gajewski, Uniwersytet Gdański, Polska**

15:20 „Sprawiedliwość na Sądzie Ostatecznym w Ewangelii wg. św. Mateusza”
- **Tomasz Borkowski, Wyższe Seminarium Duchowne im. Jana Pawła II w Łomży, Polska**

15:40 „‘Jeśli wasza sprawiedliwość nie będzie większa niż uczonych w Piśmie i faryzeuszów’ (Mt 5,20). O sprawiedliwości „większej” w Ewangelii wg św. Mateusza”
- **Andrzej Najda, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Polska**

16:00 Dyskusja /Discussion

16:15 Przerwa /Break

Sesja /Session 6

MODERATOR /CHAIRPERSON: **FILIP KRAUZE, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II**

16:25 „Social Justice in Mental Health Counseling”
- **Erika Prijatelj, Hellenic College, Boston, USA**

16:45 „Simone Weil on Justice, Love and Compassion”
- **María del Sol Romano, Ibero-American University Puebla, Mexico**

17:05 „Justice, National Identity, History, Traditional Values, and the Challenge of Double Standards”
- **Tone Svetelj, Hellenic College, Boston College, USA**

17:25 Dyskusja /Discussion

17:40 Przerwa /Break

Sesja /Session 7

MODERATOR /CHAIRPERSON: **ANDRZEJ BASIŃSKI, Gdański Uniwersytet Medyczny**

17:50 „Zagadnienie badań planetarnych na przykładzie Księżyca – współczesny wyścig w świetle założeń encykliki ‘Fides et ratio’”
- **Aleksander Maciej Jabłoński, Carleton University, Ottawa, Canada /The Oskar Halecki Institute in Canada**

18:20 „Justice in Politics and in Economy”
- **Andrzej Kurnicki, Saint Mary’s College of California /Hult International Business School, San Francisco, USA**

18:40 „The Ecclesiastical Legal System in the Service of Justice, Truth and Mercy”
- **Wojciech Kowal, Saint Paul University, Ottawa, Canada**

19:00 Dyskusja /Discussion

19:15 Przerwa /Break

Sesja /Session 8 (Keynote Lecture)

MODERATOR /CHAIRPERSON: **Grzegorz Szamocki, Uniwersytet Gdański**

19:20 „When Heaven Meets the Earth, How Does One Live and Behave in a Just Manner?
- A Presentation of Pre-Christian Hawaiian Religion”

- **Edward Martinek, University of Chicago/ Hawi, Hawaii, USA**

19:50 Dyskusja /Discussion

20:00 Przerwa /Break

SOBOTA, 23 LISTOPADA /SATURDAY, NOVEMBER 23

Sesja /Session 9

MODERATOR /CHAIRPERSON: **ANDRZEJ MIGDA, Uniwersytet Gdański**

09:00 „Sprawiedliwy człowiek rodzi się dla bliskich’ (Eurypides, Dzieci Heraklesa 2).
Sprawiedliwość jako droga do ofiary z samego siebie”

- **Mariusz Szmajdziński, Łowicz, Polska**

09:20 „Sprawiedliwość a jałmużna w judaizmie (definicja pojęć)”

- **Roman Marcinkowski, Uniwersytet Warszawski, Polska**

09:40 „Król Dawid jako człowiek sprawiedliwy w świetle qumrańskich i pozabiblijnych
tekstów Wczesnego Judaizmu”

- **Marcin Biegas, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska**

10:00 „Boża sprawiedliwość i los grzeszników w Targumie Jonatana”

- **Anna Kuśmirek, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie, Polska**

10:20 Dyskusja /Discussion

10:40 Przerwa /Break

Sesja /Session 10

MODERATOR /CHAIRPERSON: **ROMAN MARCINKOWSKI, Uniwersytet Warszawski**

10:55 „Czy dostęp do opieki zdrowotnej może być sprawiedliwy?”

- **Andrzej Basiński, Gdański Uniwersytet Medyczny, Polska**

11:15 „Opieka skoncentrowana na pacjencie w intensywnej terapii”
- **Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska, Gdański Uniwersytet Medyczny, Polska**

11:35 „Czy medycyna oparta na wartościach jest sprawiedliwa”
- **Marzena Magdalena Domańska-Sadynica, Gdański Uniwersytet Medyczny, Polska**

11:55 Dyskusja /Discussion

12:10 Przerwa /Break

Sesja /Session 11

MODERATOR /CHAIRPERSON: **MARCIN BIEGAS, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II**

12:25 „Divine and Human Law in Greek and Biblical Traditions and Belief: Rejecting Presumed Justice Without Compassion”
- **Irena Avsenik Nabergoj, University of Ljubljana, Slovenia**

12:45 „Artificial intelligence and euthanasia: challenges of law and justice”
- **Predrag Dedeić, University Union-Nikola Tesla, Belgrade, Serbia**

13:05 „Theology and human dignity in the face of artificial intelligence and modern media”
- **David Kraner, University of Ljubljana, Slovenia**

13:20 Dyskusja /Discussion

13:35 Przerwa /Break

Sesja /Session 12

MODERATOR /CHAIRPERSON: **ERIKA PRIJATELJ, Hellenic College, Boston**

13:50 „Slovenian Political Catholicism and the Social Question: A Critical Interpretation in Light of Contemporary Theories of Society and Religion”
- **Bojan Žalec, University of Ljubljana, Slovenia**

14:10 „How is the Kingdom of God and its Justice realized? The perspective of Fundamental Theology”
- **Filip Krauze, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska**

14:30 „Pilgrimage - a way to taste God's justice”
- **Eva Novak Svetič, University of Ljubljana, Slovenia**

14:50 Dyskusja /Discussion

15:05 Przerwa /Break

Sesja /Session 13

MODERATOR /CHAIRPERSON: **WOJCIECH GAJEWSKI, Uniwersytet Gdański**

15:20 „Ludzka sprawiedliwość w nauczaniu Josepha Ratzingera/Benedykta XVI”
- **Janusz Szulist, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Polska**

15:40 „Komplementaryzm versus egalitaryzm - Czy ewangelikalizm sprawiedliwie traktuje kobiety”
- **Andrzej Migda, Uniwersytet Gdański, Polska**

16:00 „Motyw „sprawiedliwości ludowej” w świetle teorii mimetycznej”
- **Adam Romejko, Uniwersytet Gdański, Polska**

16:20 Dyskusja /Discussion

16:35 Przerwa /Break

Sesja /Session 14

MODERATOR /CHAIRPERSON: **GRZEGORZ SZAMOCKI, Uniwersytet Gdański**

16:50 „Etyka w badaniach medycznych”
- **Katarzyna Zorena, Gdański Uniwersytet Medyczny, Polska**

17:10 „Rola sprawiedliwości w dostępie do rehabilitacji kardiologicznej”
- **Dominika Szalewska, Gdański Uniwersytet Medyczny, Polska**

17:30 Dyskusja /Discussion

17:40 Słowa podsumowujące /Concluding speech

ANDRZEJ BASIŃSKI, Komitet Organizacyjny /The Organizing Committee

GOŚCIE SPECJALNI /SPECIAL GUESTS

Professor Aleksander Maciej Jabłoński

Carleton University in Ottawa /Canada; Adjunct Research Professor at The Department of Mechanical and Aerospace Engineering

Born in Szczecin; childhood in Krakow; since 1980 in emigration in North America.

Graduate of the Krakow University of Technology, University of Illinois at Chicago /USA and Carleton University in Ottawa /Canada (1989).

Researcher at the federal laboratories of Canada, at the National Research Council of Canada (NRC), at the Canadian Space Agency (CSA) and at the David Florida Laboratory (DFL) (= qualification centre for satellites and space systems).

Author and co-author of over 50 designs of building structures for heavy and light industry in Poland, Finland and Germany. He also worked as an engineer in Norway and the USA. Author of numerous publications on mechanics, dynamics of buildings, dynamics of satellite systems and issues related to natural conditions on the Moon. Associate Fellow at the American Institute of Aeronautics and Astronautics (AIAA) and Fellow at the Canadian Aeronautics and Space Institute (CASI).

He is passionate about contemporary Polish history and military history. Member and activist of Polish organizations in the USA and Canada. From 2020 to 2024 member of the Program Council of the R. Dmowski and I. J. Paderewski Institute for the Heritage of National Thought (IDMN).

Activist of Polish scientific circles in Canada. Since 2014 president of the Oskar Halecki Scientific Institute in Canada.

At Colloquia Gedanensia 16:

Friday, November 22, 2024, session 7, 5:50 pm:

The issue of planetary research on the example of the Moon - the modern race in light of the assumptions of the encyclical 'Fides et ratio'

Zagadnienie badań planetarnych na przykładzie Księżyca – współczesny wyścig w świetle założeń encykliki 'Fides et ratio'

Professor Edward Martinek

University of Chicago /Hawi, Hawaii, USA.

Anthropologist; scientific expert in Information Technology as an Information Systems Manager and Project Developer.

Researcher at The University of Chicago, at San Francisco State University and at The University of California at San Francisco.

Author and translator of scientific works in the field of anthropology (e.g., Bronislaw Malinowski, “On the Principle of the Economy of Thought”; “Stanislaw Ignacy Witkiewicz, Letters to Bronislaw Malinowski”).

Currently retired. Spends most of the year in Hawaii.

At Colloquia Gedanensia 16:

Friday, November 22, 2024, session 8, at 7:20 pm (**Keynote Lecture**)

“When Heaven Meets the Earth, How Does One Live and Behave in a Just Manner?”

- A Presentation of Pre-Christian Hawaiian Religion

ABSTRAKTY

/

ABSTRACTS

Irena Avsenik Nabergoj, University of Ljubljana

Divine and Human Law in Greek and Biblical Traditions and Belief: Rejecting Presumed Justice Without Compassion

This paper examines the tension between human and divine justice through the characters of Antigone from Sophocles' *Antigone* and Pharaoh's daughter in the Bible (Exodus 2:5-10). Antigone defies the king's decree, believing divine laws surpass human authority (*Antigone*, lines 450-460), while Pharaoh's daughter, guided by compassion, saves Moses despite her father's command (Exodus 1:22). In Greek philosophy, as interpreted by Plato and Aristotle, justice is tied to natural order and social harmony, but Antigone surpasses this by following her moral duty to higher divine laws. In the Old Testament, justice is based on fidelity to God's covenant and mercy. Pharaoh's daughter enacts divine justice through her compassionate act of saving the vulnerable Moses. In Jewish thought, justice merges law with mercy, highlighting ethical responsibility and care for others. The paper explores how both traditions – Greek and Old Testament – present the conflict between human law and moral duty. Both characters illustrate that true justice transcends legal limitations, embodying compassion and ethical responsibility.

Andrzej Basiński, Gdański Uniwersytet Medyczny

Czy dostęp do opieki zdrowotnej może być sprawiedliwy?

W pracy zostaną opisane i poddane analizie 4 systemy opieki medycznej.

1. System wolnorynkowy;
2. System liberalno-humanitarny;
3. System liberalno-socjalistyczny;
4. System czysto socjalistyczny;

Krytycznej analizie poddane zostaną zapisy zawarte w deklaracjach WHO i ICESCR dotyczące dostępności do opieki zdrowotnej.

Marcin Biegas, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Król Dawid jako człowiek sprawiedliwy w świetle qumrańskich i pozabiblijnych tekstów Wczesnego Judaizmu

Na całość referatu, którego zasadniczym celem jest analiza biblijnej postaci króla Dawida w aspekcie jego sprawiedliwości w oparciu o literaturę pochodzącą z epoki Wczesnego Judaizmu, składają się trzy elementy. Pierwszy to tło biblijne, by ukazać, jak zmienia się podejście do przedstawiania tej postaci przez autorów Starego Testamentu. Drugi element zawiera prezentację i omówienie fragmentów tych manuskryptów z Qumran, w których pojawiają się odniesienia do prezentowanego tematu, by pokazać jednocześnie w jaki sposób postacie biblijne były postrzegane przez późniejszych interpretatorów. Mowa tu o takich rękopisach jak: *4QMMT*, *CD*, *1QM*, *11Q5*. W tym przypadku zostanie podjęta próba rozwiązania problemu, który można zamknąć w pytaniu: czy autorzy tekstów z Pustyni Judzkiej uważali Dawida za człowieka sprawiedliwego? Na końcu zostaną ukazane – powiązane z tematem – passusy zaczerpnięte z literatury wczesnych pism żydowskich, jak np. *Liber Antiquitatum Biblicarum*, *Antiquitates Judaicae*, *Apokalipsa Sofoniasza* czy *4 Księgi Machabejskiej*.

**Tomasz Borkowski, Wyższe Seminarium Duchowne im. Jana Pawła II
w Łomży**

Sprawiedliwość na Sądzie Ostatecznym w Ewangelii wg. św. Mateusza

Sąd Ostateczny jest jednym w ważniejszych tematów podejmowanych w NT, szczególnie na kartach Ewangelii wg. św. Mateusza.

Pierwszy Ewangelista podejmuje te zagadnienie w logiach mądrościowych, mowach polemicznych, przypowieściach i opisie sądu ostatecznego.

Jezus podczas swojej publicznej działalności podkreśla nieuchronność sądu, gdy upomina obłudnych faryzeuszów i uczonych w Piśmie (Mt 22,13-36), miasta, które nie chciały się nawrócić słuchając Jego nauki (11,20-24) czy przyjąć Jego wysłanników (10,14n).

Szczególnie opis trzech przypowieści wpisuje się w tematykę sądu ostatecznego: „o dwóch słuchach” (Mt 24,45-51), „o dziesięciu pannach” (Mt 25,1-13) i „o talentach” (Mt 25,14-30).

Zakończeniem drugiej mowy eschatologicznej w Ewangelii wg. św. Mateusza jest zawarty opis sądu ostatecznego (Mt 25,31-46). Jest to jedyny szczegółowy opis tego wydarzenia w NT. Ta wizja w sposób szczególny wskazuje, że Syn Człowieczy, który otrzymał od Ojca władzę sądenia, będzie sądził ludzi z miłości według ich czynów. Jego sąd będzie sprawiedliwy, gdyż jest to Sąd Boży (por. J 8,16).

Dan Đaković, University of Zagreb

What and whose equality?

In this lecture we want to explore some aspects of the concept of equality in the light of philosophy of Jacques Maritain. Christian name for the equality in nature among men is the term “unity of mankind”. It helps us to rid the notion of equality of all erroneous associations and overtones, whether these spring from the geometric imagination or from a passion for levelling. Arithmetical equality between two numbers excludes all inequality, but equality in nature among men or the unity of mankind yearns to flower out in individual inequalities. To affirm equality in nature among men is for egalitarian idealism to want all inequality among them to vanish. To affirm equality in nature among men or the unity of mankind is for Christian realism to wish that the fruitful inequalities by which the multitude of individuals share in the common treasure of humanity be developed. Egalitarian idealism deciphers the word equality on the surface. Christian realism deciphers it in its deeper dimensions

Predrag Dedeić, University Union-Nikola Tesla

Artificial intelligence and euthanasia: challenges of law and justice

Reflection on the application of artificial intelligence (AI) in euthanasia takes place in the area of controversy. Both phenomena seek answers: legal, ethical, religious, spiritual, medical, technical... Is it legal to kill out of compassion or for the same reasons to actively participate in someone else's suicide, is it moral, is it in line with social justice and should it be allowed? Can we assuage conscience and remove responsibility by hiding behind machines by demedicalizing death through technology? Do euthanasia and artificial intelligence introduce serious risks to the community and affect who we are and what we can do with ourselves and global society. Can the answers be found only by reasoning based on logic (algorithms) or does the problem penetrate into other forms of reflection needed to grasp the meaning of our earthly existence? And finally, will AI be a tool in the hands of a human when deciding life and death or a superior autonomous subject making the decision? Let's look for answers.

Marzena Magdalena Domańska-Sadynica, Gdański Uniwersytet Medyczny

Czy medycyna oparta na wartościach jest sprawiedliwa?

Nowy paradygmat medycyny opartej na wartościach, VBHC (ang. Value Based Health Care) pojawił się w konsekwencji rozwoju tendencji do aktywnego włączania preferencji (wartości) pacjenta do praktyki klinicznej, mającej na celu oparcie się na wartościach pacjenta oraz dowodach badawczych – określanej również mianem „medycyny humanizowanej” z powodu zgodności z zasadami etyki lekarskiej podstawowej koncepcji integracji badań naukowych i wartości pacjenta.

„Wartość w opiece zdrowotnej” stanowi połączenie dowodów naukowych najwyższej jakości z wartością postrzeganą przez pacjenta, dotyczącą danej interwencji opieki zdrowotnej, z uwzględnieniem wielkości wydatkowanych środków. Według Portera, autora najbardziej rozpowszechnionej definicji wartości, wartość stanowi iloraz wyniku zdrowotnego – rozumianego jako funkcja jakości opieki i doświadczeń pacjenta oraz nakładów poniesionych na jego osiągnięcie.

Medycynę opartą na wartościach cechuje sprawiedliwa dystrybucja zasobów we wszystkich grupach pacjentów.

Wojciech Gajewski, Uniwersytet Gdański

“Sprawiedliwy z wiary żyć będzie” (Rz 1:17). Wiara i usprawiedliwienie w teologii apostoła Pawła

Idea usprawiedliwienia z wiary, jaką odnajdujemy w listach Pawła, odegrała w teologii i historii chrześcijaństwa wyjątkową rolę. Spór, który wybuchł w XVI w. w zachodnim chrześcijaństwie, dotyczył właśnie tego, w jaki sposób człowiek staje się usprawiedliwionym przed Bogiem. Marcin Luter zwrócił uwagę na fundamentalne znaczenie tego tematu dla kondycji człowieka, opierając się na nauczaniu Pawła: [W Ewangelii] objawia się sprawiedliwość Boża, która od wiary wychodzi i ku wierze prowadzi, jak jest napisane: a sprawiedliwy z wiary żyć będzie. (...) Sądzymy bowiem, że człowiek osiąga usprawiedliwienie przez wiarę, niezależnie od pełnienia nakazów Prawa (Rzym 1:17).

Według Pawła sprawiedliwość chrześcijanina osadzona jest w niezgłębionej miłości Boga do człowieka, objawionej przez Chrystusa i stanowi wolny dar łaski Bożej. Człowiek pragnący doświadczyć usprawiedliwienia zostaje wezwany do całkowitego zaufania ukrzyżowanemu Mesjaszowi i mocy Jego ekspiacyjnej śmierci. Krzyż i zmartwychwstanie to suwerenne dzieła Boga, przez które człowiek może osiągnąć zbawienie (Rz 10:9n). W ten sposób Pawłowi udało się stworzyć podstawy nauki o Kościele, jako wspólnocie wierzących Żydów i pogan.

Aleksander Maciej Jabłoński, Carleton University; The Oskar Halecki Institute

Zagadnienie badań planetarnych na przykładzie Księżyca – współczesny wyścig w świetle założeń encykliki „Fides et ratio”

Zagadnienie badań planetarnych na przykładzie Księżyca jest zagadnieniem bardzo szerokim. Obecna prezentacja ma za zadanie jedynie przybliżyć na tym przykładzie aspekt poszukiwań i badań naukowych w świetle osobistej wiary człowieka. Ten aspekt ontologiczny i personalistyczny akcentuje św. Jan Paweł II w swojej ważnej encyklice *Fides et ratio* ogłoszonej przez Stolicę Apostolską 14 września 1998. Jako inżynierowie czy reprezentanci innych dziedzin, biorący udział w ciągu swojego życia zawodowego, w złożonych, multidyscyplinarnych zadaniach i misjach kosmicznych praktycznie nie widzimy tego ważnego aspektu i nie próbujemy go poszerzyć o własne studia. W przypadku ludzi wierzących pozostaje często jedynie czysto etyczny stosunek do ethosu pracy naukowej, która jest częścią całego wielkiego zagadnienia ethosu pracy ludzkiej i niewykorzystywania jej przeciwko człowiekowi.

Prezentacja przybliży w pewnym zakresie, obecną skalę badań Księżyca, najbliższego ciała niebieskiego do Ziemi, których intensywność wzrosła niepomiarowo w obecnej fazie badań w pierwszych dwóch dekadach XXI w. Wszystkie praktycznie agencje kosmiczne reprezentują państwa (lub kraje) nie chrześcijańskie lub częściowo chrześcijańskie i pomijają prawie całkowicie tego typu zagadnienia pozostawiając je przeżyciom własnym uczestników tych badań czy też misji, co niewątpliwie ma miejsce, szczególnie wtedy, gdy człowiek jako astronauta opuszcza Ziemię i znajduje się na pewną określoną chwilę w kosmosie lub jak w wypadku amerykańskiego niezwykłego programu *Apollo* w latach 1969 – 1972, na powierzchni Księżyca.

Prezentacja przedstawi, w uproszczeniu zagadnienie badań księżycowych i jakie mogą mieć znaczenie dla człowieka w świetle encykliki *Fides et ratio*, pojmowanej na poziomie człowieka wierzącego, który zastanawia się nad zaakcentowanym w tej encyklice – dramacie rozdziału między wiarą a rozumem. Część prezentacji będzie podana w języku angielskim, a część dotycząca encykliki papieskiej w języku polskim.

Urška Jeglič, University of Ljubljana

Justice as a Solution to Mimetic Violence: Girard's Theory in the Challenges of War in the Middle East

Rene Girard's mimetic theory is based on the idea of the scapegoat. The desire for imitation and equality leads to violence, with the scapegoat saving the survival of society by making the rules just and innocent. The current war in the Middle East shows that society is still based on the idea of mimetic theory, with a lack of justice and the need for more and more scapegoats. In this paper, we will offer our own reflections on what a just war would mean in this context and consider whether justice as understood in the Islamic and Jewish traditions can have an impact on ending the war in the Middle East.

Marijana Kolednjak, University of Zagreb

Poetic Justice

In contemporary political life, we frequently encounter a lack of the ability to recognize each other's full humanity. Storytelling and literary imagination, rather than being in opposition to rational argument, can contribute significantly to it. Through literature, we can explore themes such as compassion, mercy, the role of emotions in public judgment, and the ability to empathize with those whose circumstances differ from our own. The literary imagination forms a vital part of public rationality, though it is not exhaustive. It serves as a key element in an ethical framework that calls for concern for the welfare of individuals who live far removed from our own experiences. Such an ethical approach will also make room for rules and formal decision-making procedures. A number of ethical theorists defended the role of emotions in making sound ethical judgments. Although emotions are not without their risks and limitations and must be applied carefully in moral reasoning, they offer a meaningful, if incomplete, perspective on social justice and act as strong motivators for just behavior.

Cezary Korzec, Uniwersytet Szczeciński

Rîb jako procedura przywracania sprawiedliwości

Pojęcie „sprawiedliwość” jest kojarzone, zawężane, z pewnym porządkiem jurydycznym. W jego centrum znajduje się sąd wraz z jego kluczową figurą sędziego czyniącego zadość sprawiedliwości. Dzieje się to poprzez sekwencje działań, które tworzą procedurę zmierzającą do przywrócenia sprawiedliwości, a więc takie rodzaje więzów między ludzkich, które wynikają ze wzajemnych praw o obowiązków. Ten rozpowszechniony koncept stawia pytanie nie tylko o to czym jest sama sprawiedliwość ale także o możliwe inne drogi jest stanowienia. Lektura Biblii wpieryw starego Testamentu pozwala zidentyfikować pewien model takiego procesu stanowienia sprawiedliwość, który nie pokrywa się z powyżej przedstawionym modelem. Rib, gdyż o te procedurę, na równi z innym procedurami zmierza do ponownego ustanowienia sprawiedliwość. W przedłożeniu zostaną przedstawione jego podstawowe założenia, które odróżniają go od innych znanych także Biblii procedur.

Wojciech Kowal, Saint Paul University of Ottawa

The Ecclesiastical Legal System in the Service of Justice, Truth and Mercy

In recent years, an examination of the relationship between justice and mercy has emerged as a significant topic within the field of canon law. The decisions of the Church's authorities, taken in the course of judicial or administrative processes, are not, in themselves, “[...] a means of satisfying any kind of interest. Rather, they constitute a qualified instrument for the purpose of complying with the duty of justice to give each person what he or she deserves” (Benedict XVI, allocution to the Roman Rota, January 28, 2006). In particular, the objective of the judicial proceedings concerning the cases of nullity of marriage is the declaration of the truth by an impartial third party. Accordingly, the procedure is designed to prioritize the truth of the matter, which is of paramount importance when considering the expediency of the process or any other functional aspect in this regard.

The imperative to adhere to the truth appears to be particularly pressing in the present era. It is beyond dispute that the ecclesiastical legal system serves a concrete and practical purpose. As with all legal systems open to scientific scrutiny, it is essential to achieve a harmonious equilibrium between the imperatives of legal theory and the practical application of norms to the complexities of social life. The conference will, therefore, address the interplay between the demands of justice, the pursuit of truth, and the application of mercy in the context of the supreme law of the Church, namely the salvation of souls.

David Kraner, University of Ljubljana

Theology and human dignity in the face of artificial intelligence and modern media

Digital culture is having a profound impact on theological values in several key ways. The rapid development of technologies and digital platforms is changing the way people perceive and practise their faith. Artificial intelligence and digital tools allow access to different sources of information, leading to a pluralisation of theological perspectives. People are exposed to a wide range of opinions, which stimulates debates on fundamental theological issues. At the same time, digital culture brings challenges to moral values, as the relativisation of values can lead to the loss of a common moral ground. Technology is becoming a tool for spiritual practice, as faith communities use digital platforms to transmit teachings. This raises the question of the authenticity of these experiences and personal connection to the divine. Ethics and accountability in the digital age is also a key challenge, where decision-making algorithms raise new questions about accountability. Digital culture is therefore changing the understanding of faith and ethics, which requires adapting theological approaches to contemporary challenges. Dialogue between tradition and modernity and the development of ethical guidelines for the use of new technologies in the spiritual life are crucial.

Filip Krauze, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

How is the Kingdom of God and its Justice realized? The perspective of Fundamental Theology

If one were to ask about the essence of the Christian message, it is, of course, the person of Jesus Christ. His Resurrection was proclaimed by the Apostles and in this hope they died for Him. However, what did Jesus Christ preach? His selflessness and submission to the Father's will preclude the possibility of Him conducting the "self-promotion" so fashionable today. Therefore, the basic content of Jesus Christ's teaching is the Kingdom of God (autobasileia) and its righteousness realized by Him (Matthew 6:33). However, since we are dealing with the most essential message it is not difficult to misunderstand its multifaceted reception: especially in history, dogmatics and moral theology. The Kingdom of God must not be limited to any earthly reality, effecting in abuse of the concept. The fundamental theologian's answer to the above dilemmas is to place the categories of the Kingdom of God and Justice in relation to the Church and its temporality in eschatological tension, as the relationship between Christendom and Christianity helps to see signs of the coming of the Kingdom in places and circumstances to which human justice alone would remain deaf and blind.

Jacek Kucharski, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Pole semantyczne rzeczownikowej formy dikaiosyne w kanonicznych księgach Septuaginty

Grecki rzeczownik *dikaiosyne* zachodzi aż 305 razy w kanonicznych księgach greckiej Biblii ST, tj. Septuagincie (LXX). Pojawia się on zarówno w księgach LXX posiadających aramejski i hebrajski oryginał, jak i w tych spośród nich, które zachowały się w języku greckim lub zostały w nim zredagowane pierwotnie. Mówiąc o „polu semantycznym” mamy na myśli zbiór znaczeń, jakie posiada w kontekstach leksem *dikaiosyne*. Zostanie on omówiony w dwóch podstawowych relacjach: w odniesieniu do osób i rzeczy. W badaniach semantycznych nad rzeczownikiem *dikaiosyne*, uwzględniając postulat współczesnej semantyki o konieczności łączenia synchronii z diachronią, zastosujemy obydwie z wymienionych metod, przedkładając jednak opis synchroniczny terminu, jako podstawowy dla ustalenia aktualnego znaczenia terminu, zawartego w tekście pisanym. Diachronii opartej na etymologii leksemów przypiszemy jedynie rolę uzupełniającą. Aby wydobyć pełną treść leksemu *dikaiosyne* obecnego w kanonicznych tekstach LXX, nie możemy poprzestać jedynie na badaniach lingwistycznych. Istnieje zatem konieczność zastosowania metod egzegetycznych. Egzegezę pojmujemy w sposób ściśle naukowy i współczesny, tj. analiza tekstu, kontekstu, z uwzględnieniem wniosków teologicznych. Cenną pomoc stanowić będzie również metoda statystyki słów, stosowana szeroko w językoznawstwie i literaturoznawstwie. Mówiąc o kanonicznych księgach LXX mamy tu na myśli te spośród nich, które weszły w skład chrześcijańskiego kanonu ST. Bazę analiz stanowić będą teksty: Rdz 20,5; Joz 24,14; 1 Krn 29,17; Ps 37(38),20; Prz 1,22; 16,11; 17,14; 21,16; Iz 26,2; Dn 6,22(23); 1 Mch 2,29 oraz Syr 26,28.

W konkluzjach dokonamy próby odpowiedzi na następujące pytania: Czy rzeczownik *dikaiosyne* w kanonicznych księgach LXX jest polisemantycznym? Czy stosowany jest w relacji zarówno do osób jak i rzeczy? Jakie hebrajskie i aramejskie równoważniki stanowią jego odpowiednik w tekście greckim? Wreszcie czy posiada on jedynie treść religijną?

Andrzej Kurnicki, Hult International Business School, San Francisco; St Mary's College of California

Justice in Politics and in Economy

The social, political, and economic system shapes people's needs and aspirations. The system of values and norms are largely determined by human self-awareness, culture, religion, knowledge, language and principles functioning in a larger collective order. The economic and political system directs resources and institutions in order to meet basic needs, but also the greater needs of the society resulting from individual aspirations and the needs of a given state as an organized community representing people's will and need for security and justice.

Justice, the feature of being morally just, is the most important feature of any system based on natural law supplemented by the system of statutory law. It is generally believed that only by applying justice as a moral point of reference to all actions can freedom, happiness and truth exist. The concept of justice encompasses the concepts of impartiality and equal treatment of all, regardless of their origin, status, religion, or wealth.

Beyond property and equality, something more is needed to protect freedom. Aristotle emphasized the importance of justice, "*the virtue proper to citizens.*" Without this additional precondition, "*it is not possible for the state to be managed*". Justice and the rule of law are closely related concepts. The rule of law aims to promote stability, but it must also serve the interests of the judiciary. Key attributes of the rule of law include the fair application of the law to all, including government representatives and entities, ensuring legal clarity and transparency in judicial proceedings, and balancing individual rights with public safety.

Anna Kuśmirek, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Boża sprawiedliwość i los grzeszników w Targumie Jonatana

Targum Jonatana to aramejski przekład ksiąg prorockich w kanonie żydowskim. Aramejscy tłumacze konsekwentnie interpretują biblijne fragmenty w sposób, który wzmacnia przekaz o Bożej sprawiedliwości, unikając wrażenia, że Bóg mógłby przypadkowo sprowadzić zło na sprawiedliwego. Grzesznicy są przedstawieni jako ci, którzy nie tylko sami ponoszą konsekwencje swoich czynów, ale także jako przeszkoda na drodze Izraela, przeznaczona do usunięcia przez Boga. W przeciwieństwie do sprawiedliwych, którzy będą cieszyć się pokojem i błogosławieństwem, grzeszników czeka gorzki los i całkowite wymazanie z powierzchni ziemi.

Roman Marcinkowski, Uniwersytet Warszawski

Sprawiedliwość a jałmużna w judaizmie (definicja pojęć)

Sprawiedliwość w judaizmie ma bardzo szerokie znaczenie, które występuje w różnych aspektach. Koncepcję sprawiedliwości pojmuje się nie tylko wymiarze religijnym ale też filozoficznym, prawnym, a bardzo często społecznym. Stanowi niejako moralne zobowiązanie wynikające z relacji człowieka z Bogiem i innymi ludźmi. Judaizm nawołuje do aktywnego działania na rzecz sprawiedliwości, zarówno w codziennym oddziaływaniu międzyludzkim, jak i szerzej, w aspekcie społecznym, czyniąc sprawiedliwość integralnym elementem życia religijnego.

Sprawiedliwość w judaizmie rabinicznym należy postrzegać jako analizę zasad, wartości oraz praktyk związanych z koncepcją sprawiedliwości w tradycji rabinicznej, opartej na prawie i naukach talmudycznych, które znajdujemy szczególnie widoczne w Misznie i Gemarze, ale też i w innych tekstach rabinicznych. Obejmują one m.in. kwestie etyczne, społeczne, prawne i religijne, odnoszące się do życia jednostki i społeczności w świetle halachy, wykładni żydowskiego prawa.

W judaizmie sprawiedliwość i jałmużna są nierozłączne. *Cedek* (sprawiedliwość) zakłada, że każdy członek społeczności ma prawo do godności i wsparcia, natomiast *cedaka* (jałmużna) jest praktycznym narzędziem realizacji tej sprawiedliwości. Jałmużna nie jest postrzegana jako dobrowolny akt miłosierdzia, lecz jako obowiązek wynikający z prawa do sprawiedliwości. Analiza podstawowych pojęć *cedek* i *cedaka* ma posłużyć lepszemu zrozumieniu zagadnienia.

Edward Martinek, University of Chicago

“When Heaven Meets the Earth, How Does One Live and Behave in a Just Manner?” - A Presentation of Pre-Christian Hawaiian Religion

If justice is defined in the dictionary (dictionary.com) as:

- righteousness, equitableness, or moral rightness;
- rightfulness or lawfulness, as of a claim or title; justness of ground or reason;
- moral principle determining just conduct;
- conformity to this moral principle, as manifested in conduct;
- just treatment of all members of society with regard to a specified public issue;
- the administering of deserved punishment or reward;
- the maintenance or administration of what is just by law, as by judicial or other proceedings;

then pre-Christian Hawaiian justice did not match these descriptions. For one, ancient Hawaiian society was very hierarchical with royalty, commoners, and outcasts. Members of society were not treated equally. Since land and possessions belonged to the king there were no individual titles or claims. Reason and logic did not appear to explain the main principles of the religion, such as “kapu”. And the administration and punishment of lawless behavior by independent judicial or established proceedings did not exist. Furthermore, the “fundamental rights” of freedom and security, or individual expressions of belief and values did not matter. And yet, justice in a “primitive” polytheistic religion that was based on myth, legend, and oral tradition had its own definitions of justice that reflected a completely different philosophy and theology. In the view of most native Hawaiians justice was preserved and maintained. My argument in this

presentation is that the philosophy or world view of ancient Hawaiian religion had its own reason and logic which needs to be inferred and subsequently understood. The most fundamental assumption, upon which many of the specific beliefs and customs rely, was that heaven and earth were not separated. Rather, these two realms only differed in degree and a common belief was that the native Hawaiian already lived in heaven. Hence, the title of this presentation: “When Heaven Meets the Earth, How Does One Live and Behave in a Just Manner?”

Mikolaj Martinjak, University of Zagreb

Purgatory as Divine Justice in Light of Time, Eternity, and Modern Science

The Catholic doctrine of Purgatory is a sophisticated theological construct harmonizing divine justice and love. Purgatory will be presented as an expression of divine justice, integrating traditional theological insights, historical development, and some contemporary scientific understanding, with a particular focus on theories of time.

Central to this discussion is the reframing of Purgatory not as punitive justice, but as the culmination of divine love's transformative power. Drawing on insights from great theologians, we will explore the concept of "theodramatic burning" – the painful yet purifying encounter between finite beings and infinite love. Then we will delve into a philosophical analysis of time in Purgatory, contrasting the A-theory (presentism) and B-theory (eternalism) of time. The A-theory, supported by scholars like William Lane Craig, suggests souls in Purgatory experience time sequentially, undergoing gradual purification. Conversely, the B-theory, aligned with thinkers such as Paul Helm and Brian Leftow, posits that all moments exist simultaneously from God's eternal perspective, with the entire purgatorial process viewed as a single, complete event. By integrating all above mentioned perspectives, there is a renewed understanding of Purgatory that speaks to contemporary minds while remaining faithful to Catholic tradition.

Wioletta Mędrzycka-Dąbrowska, Gdański Uniwersytet Medyczny

Opieka skoncentrowana na pacjencie w intensywnej terapii

Istotą opieki skoncentrowanej na pacjencie jest zmiana dotychczasowego myślenia o roli pacjenta i jego rodziny w planowaniu opieki, promująca ich aktywność i niezależność. Pierwsze doniesienia o tym modelu opieki pojawiły się w piśmiennictwie naukowym w latach 50. ubiegłego wieku i stały się powszechne pod koniec lat 90. Przyczyną zainteresowania było poszukiwanie w systemie opieki zdrowotnej sposobów na poprawę jakości opieki, odejście od modelu biomedycznego w kierunku współpracy i wzmocnienia podejścia holistycznego. Opieka skoncentrowana na pacjencie powinna być oparta na współpracy, spersonalizowana, skoordynowana i dostępna, zapewniana we właściwym czasie i właściwym miejscu. Pacjent i jego rodzina muszą być traktowani jako członkowie zespołu opiekuńczego i mieć możliwość podejmowania decyzji na poziomie świadczonej opieki i w obszarze całego systemu opieki zdrowotnej. Liczne badania wykazały, że wdrożenie tego modelu opieki do praktyki przyczynia się do poprawy wyników opieki, lepszego wykorzystania zasobów, obniżenia kosztów i zwiększenia zadowolenia pacjentów z opieki.

Andrzej Migda, Uniwersytet Gdański

Komplementaryzm versus egalitaryzm - Czy ewangelikalizm sprawiedliwie traktuje kobiety

W proponowanym przedłożeniu pragnę w religioznawczy sposób naszkicować sytuację związaną z rolą kobiet w społecznościach i zborach ewangelikalnej frakcji chrześcijaństwa w Polsce. Nawiązując od ustaleń biblistów, archeologów i historyków religii naszkicuję proces marginalizowania roli kobiet w rozwoju chrześcijaństwa. Będzie to zatem opowieść o stopniowym ograniczaniu wpływów kobiet następującym po wielkim wybuchu egalitaryzmu przedstawionego na kartach Nowego Testamentu.

W trakcie wystąpienia postaram się dokonać aproksymacji ewangelikalnych poglądów dotyczących statusu kobiet w ewangelikalnych strukturach eklezjalnych, zmierzając do odpowiedzi na pytanie: Czy możemy mówić o sprawiedliwym, równym statusie płci w kościołach ruchu ewangelikalnego.

María del Sol Romano, Ibero-American University Puebla

Simone Weil on Justice, Love and Compassion

According to Simone Weil, in a natural point of view, justice consists in an even balance between two sides that have equal strength. In this kind of justice, it is necessary that two wills, which maintain a balance of strength, coincide. But, if in both sides the forces are unequal, the will of the strong must be imposed upon the weak. In this regard, the French philosopher considers that justice towards the weak, more specifically, towards the afflicted, cannot be natural, but supernatural. She turns to the Gospel in maintaining that there is an absolute identification between justice and love, what makes possible the coexistence between compassion and gratitude. For the author, those who have the supernatural virtue of justice have the faculty to be attentive and compassionate towards all who suffer exclusion, uprootedness and social degradation. And, in addition, in an unequal relationship they behave as if there were equality.

**Andrzej Jacek Najda, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Warszawie**

*„Jeśli wasza sprawiedliwość nie będzie większa niż uczonych w Piśmie
i faryzeuszów” (Mt 5,20). O sprawiedliwości „większej” w Ewangelii wg św.
Mateusza*

W referacie poruszone zostanie najpierw zagadnienie sprawiedliwości w Starym Testamencie jako kontekst do właściwego zrozumienia sprawiedliwości „większej” w Mateuszowej Ewangelii. Dalej zaprezentowana zostanie sprawiedliwość faryzeuszów i uczonych w Piśmie opisana na kartach Ewangelii. Główny akcent położony zostanie na sprawiedliwość „większą” (Mt 5,20) i jej rozumienie, ukazane w antytezach Ewangelii wg św. Mateusza i w dobrych uczynkach: modlitwie, poście i jałmużnie.

Ivan Platovnjak, University of Ljubljana

Every person has the right to grieve in their own way

The presentation will emphasise that the grieving process is entirely personal and therefore varies from one person to another. There is no right way to grieve, as emotions and expressions of grief are conditioned by the personal uniqueness of the mourner, his/her past experiences of grieving and his/her relationship with the deceased. There is also no fixed duration of grieving, as each grieving process is unique. Social, cultural and religious norms may put pressure on individual grievers as to how they should grieve, but all forms of grieving are legitimate. For this reason, it must be reiterated that every person has the right to grieve in his or her own way. If those who stand with the bereaved are aware of this, they will be able to offer them a safe, respectful and compassionate space where they can express all that they are experiencing without feeling strange, judged or lectured. For this reason, the lecture will stress that every grieving person needs the space and the right to express their grief in their own way. It will also encourage individuals and society to be more compassionate and tolerant of different ways of grieving.

Erika Prijatelj, Hellenic College

Social Justice in Mental Health Counseling

Social justice counseling recognizes the profound impact of oppression and discrimination on mental health. As noted by Hays and Chang, while most counselors define social justice as equitable treatment, some view it in contrast to social injustice, where violations of norms and unequal privilege lead to marginalization. In this sense, social injustice refers to the disproportionate distribution of rewards and burdens.

A key objective of social justice counseling is the eradication of oppression. This presentation will explore various forms of oppression—by force, deprivation, and internalized or institutional forms—and their role in perpetuating systemic inequities for marginalized groups.

Another central concept is privilege. Beneficiaries of privilege may find it invisible or difficult to identify, as it is complex and multidimensional, varying with intersecting identities, experiences, and self-awareness.

In conclusion, understanding the dynamic relationship between oppression and privilege is essential for counselors committed to fostering a more just and inclusive society. Addressing these systemic issues is both a professional duty and a moral imperative.

Dominika Rafalska, Uniwersytet Gdański

Porwanie i zabójstwo ks. Jerzego Popiełuszki w relacjach „Trybuny Ludu”

Celem wystąpienia jest analiza narracji publikacji prasowych na łamach „Trybuny Ludu” na temat uprowadzenia, śmierci, pogrzebu ks. Jerzego Popiełuszki oraz procesu toruńskiego, w którym wydano wyrok na jego zabójców. Gazeta poświęcała tym wydarzeniom wiele uwagi, a teksty na ten temat pojawiały się niemal codziennie w ostatnim kwartale 1984 r. Jak jednak pisano o sprawie? Jaką rangę nadano tym wydarzeniom? Jakie treści opiniotwórcze i propagandowe przemycano „między wierszami” artykułów informacyjnych? Czy wydarzeniom tym starano się nadać wymiar polityczny? Za pomocą jakich środków starano się uczynić z tragicznej śmierci duchownego zamordowanego w okrutny sposób przez funkcjonariuszy SB element walki „wrogów socjalizmu” z panującym w Polsce ustrojem?

Adam Romejko, Uniwersytet Gdański

Motyw „sprawiedliwości ludowej” w świetle teorii mimetycznej

Francusko-amerykański uczony René Girard (1923-2015) wypracował teorię, która określana jest mianem mimetycznej. Zwraca w niej uwagę na naśladowanie, które z jednej strony prowadzi do przemocy, z drugiej ma pozytywne konsekwencje w postaci zjednoczenia posługującego się nią kolektywu. Sam Girard wykorzystuje swoją teorię do tego, aby prezentować, w jaki sposób „uporządkowana” przemoc wspiera budowanie ludzkich instytucji. Jako przykład można podać jego publikację pt. *Dawna droga, którą kroczyli ludzie niegodziwi* (wyd. fr. 1985, pol. 192), w której analizuje Księgę Hioba z perspektywy obalonego „sprawiedliwością ludową” tyrana. Korzystając z metody Girardowskiej, autor wystąpienia proponuje odniesienie się do dwóch przykładów z historii. Pierwszy to proces i wyrok śmierci wykonany w 1865 r. na Mary Surratt, którą oskarżono o udział w zamachu na Abrahama Lincolna, a który w kulturze masowej został spopularyzowany za sprawą filmu pt. *Spisek* (*The Conspirator*, 2010), drugi to ujawniający się współcześnie fenomen masowej emigracji do Europy, który jest uzasadniany z perspektywy „sprawiedliwości ludowej” – Europa musi oddać to, co ukradła w czasach wypraw krzyżowych oraz kolonialnych.

Tone Svetelj, Hellenic College; Boston College

Justice, National Identity, History, Traditional Values, and the Challenge of Double Standards

This presentation examines the complex relationship between justice, national identity, tradition, and history, emphasizing how traditional values shape nations' moral and cultural foundations. It explores the role of justice in safeguarding national and individual identity, arguing that justice demands the inclusion and preservation of a nation's historical and cultural roots rather than the imposition of ideologies that sever these connections. The presentation also addresses the issue of double standards, where modern legal and political frameworks may prioritize particular global or ideological agendas over the integrity of national traditions, leading to tensions and perceived injustices. Imposing foreign ideologies without respect for a nation's unique values and history undermines true justice and weakens national cohesion. The article illustrates the dangers of cutting a nation's cultural roots and offers a balanced perspective on how justice can be achieved by honoring tradition and the need for progress without falling into ideological biases or double standards.

Eva Novak Svetič, University of Ljubljana

Pilgrimage - a way to taste God's justice

The love of God is free and unconditional. In order to ascertain this truth, it is necessary to believe in a personal and loving God, as revealed in Jesus through the Holy Spirit in the community of the Church. The depth of one's faith may be enhanced through the acquisition of spiritual experiences, which may be obtained through the sacraments, religious rites and prayer. The practice of contemplation, as outlined in the Ignatian Spiritual Exercises, encourages individuals to foster a deeper love and devotion to God in all aspects of their lives. In the act of contemplation, the individual directs their attention towards the love of God, which has overcome all obstacles, including death. The concept of divine justice is exemplified by this love. As an illustration of contemplative practice, we present the case of contemplative walking in a distinctive setting – the pilgrim's way – where we redirect our attention towards the awareness of God's presence and activity, thereby experiencing a more profound sense of divine justice. This enables us to offer and surrender ourselves to the divine, thus contributing to the establishment of a just world and the advancement of God's creation.

Dominika Szalewska, Gdański Uniwersytet Medyczny

Rola sprawiedliwości w dostępie do rehabilitacji kardiologicznej

Rehabilitacja kardiologiczna (RK), rozumiana jako program zindywidualizowanej interwencji wielodyscyplinarnej, powinna być uznawana za standard opieki nad pacjentem, głównie po zawale mięśnia sercowego, po dekompensacji niewydolności serca, po operacjach kardiochirurgicznych, u pacjentów z wadami wrodzonymi serca oraz u osób z innymi chorobami układu krążenia (ChUK). W wytycznych Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego RK ma najwyższą klasę zaleceń i najwyższy poziom wiarygodności danych naukowych w poprawie zarówno rokowania, jak i jakości życia pacjentów z ChUK. Stanowi ważną metodę w ograniczeniu fizjologicznych i psychologicznych skutków chorób serca i naczyń, zmniejsza ryzyko rehospitalizacji, przyspiesza powrót do pełnienia dotychczasowych ról rodzinnych, społecznych i zawodowych.

Mimo wiedzy środowiska medycznego na temat korzyści z profilaktyki wtórnej CHUK, a także ekonomicznego uzasadnienia programów RK, znaczny odsetek pacjentów nie ma do nich pełnego dostępu albo ma dostęp ograniczony.

Celem prezentacji jest przedstawienie roli sprawiedliwości w dostępie do rehabilitacji kardiologicznej oraz przedyskutowanie znaczenia czynników wpływających na ten dostęp.

Grzegorz Szamocki, Uniwersytet Gdański

Joz 24,14-15: Sprawiedliwość jako wierność przymierzu

Jednym z aspektów sprawiedliwości w tekstach Starego Testamentu jest lojalność wobec partnerów przymierza. Bóg okazuje sprawiedliwość wobec Izraela, którego wybrał, umiłował, wyzwolił, chronił i pouczał. Motywem Bożej sprawiedliwości było przymierze zawarte z Izraelem. Lud Boży, świadomy swego statusu i związku z Bogiem opartego na przymierzu, wysławiał Boga za Jego sprawiedliwość i o tę sprawiedliwość prosił (np. Ps 89,15; 11,3.5.7).

W tekście Joz 24,14-17, stanowiącym część opisu odnowienia przymierza Izraelitów z Bogiem, Jozue wzywa rodaków do lojalności, która ma się wyrazić w wyłącznej czci Boga JHWH oraz w szczerym i wiernym służeniu Mu. Ten sposób odpowiedzi na Bożą sprawiedliwość, będzie poświadczeniem sprawiedliwości Izraela, czynionej w poczuciu odpowiedzialności za cały naród.

Mariusz Szmajdziński, Uniwersytet Gdański

*„Sprawiedliwy człowiek rodzi się dla bliskich” (Eurypides, Dzieci Heraklesa 2).
Sprawiedliwość jako droga do ofiary z samego siebie*

Eurypides, filozof w gronie trzech wielkich tragików attyckich (V w. przed Chr.), pokazuje, że śmierć może przynieść dobro innym. Paradoksalnie tym dobrem jest zachowanie życia, tzn. ktoś godzi się na śmierć (np. poprzez złożenie w ofierze), aby ktoś inny mógł żyć. Dochodzi więc tutaj do poświęcenia się dla drugiej osoby. Taka ofiara jest jednak możliwa tylko wtedy, gdy ofiarujący swoje życie jest człowiekiem moralnie dobrym. Twórczość Eurypidesa charakteryzuje się tym, że do tego największego poświęcenia przede wszystkim są zdolne młode kobiety (Ifigenia, Polyksena, Makaria, Alkestis). Pod każdym względem zasługują one na pochwałę za swoje cnoty, zwłaszcza dobroć wobec innych. W niektórych przypadkach jest również podkreślona ich piękność. Ofiara z życia jest możliwa tylko w przypadku tego, kto jest sprawiedliwy, i odwrotnie – sprawiedliwy człowiek musi być zawsze gotowy do takiego poświęcenia. Jest to szczególnie ważne, gdy uwzględni się kontekst historyczny, w którym tworzył Eurypides, tzn. wojna peloponeska (431-404 przed Chr.), która zachwiała jednością Hellady i ideałami złotego wieku. Myśl Eurypidesa była rozwijana w późniejszych nurtach filozoficznych, np. przez Platona.

Janusz Szulist, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Ludzka sprawiedliwość w nauczaniu Josepha Ratzingera/Benedykta XVI

Sprawiedliwość jest jednym z principiów katolickiej nauki społecznej. Benedykt XVI w encyklikach: *Deus caritas est* oraz *Caritas in veritate* podkreśla istotową zależność pomiędzy sprawiedliwością a miłością i prawdą. Człowiek jako osoba jest zdolny świadomie przeżywać miłość, jak też skutecznie osiągać coraz wyższe cele poznawcze. Zasadniczym kryterium sprawiedliwość jest więc osoba w aspekcie naturalnych uwarunkowań. Humanizujący porządek jako pochodna ludzkiej sprawiedliwości jest wyrazem pokoju, obejmującym różne sfery życia człowieka: począwszy od duchowości jednostkowej a skończywszy na stosunkach międzynarodowych.

Ahmet Türkan, Necmettin Erbakan University

Evaluation of the Concept of Justice in the Basic Sources and Thought Tradition of Islam

Justice means doing everything in its proper place or treating everyone as they deserve. The opposite of justice is the concept of “Zulm”, which means doing injustice and deviating from the right path. Justice is one of the most fundamental issues that the religion of Islam emphasizes, both on an individual and social level. In the Quran, it is commanded that justice should always be held supreme for Allah and that justice should not be deviated from due to anger towards others. Because Allah loves those who are just.

Justice is generally used in the Quran and hadiths in the senses of “order, balance, equality, equity, judging in accordance with the truth, following the right path, honesty, impartiality”. According to Islamic thinkers, a person has three basic powers: thinking (el-kuvvetü'n-nâtıka, el-âlimé), anger (el-kuvvetü'l-gadabiyye) and lust (el-kuvvetü'ş-şehvâniyye). Three virtues have emerged from these three basic powers. These virtues are wisdom, bravery and chastity. Justice is the fourth basic virtue that is gained by realizing these three virtues and includes all of them. In this study, we will examine how the concept of justice is mentioned in the Quran and hadith, which are the basic sources of Islam; and we will evaluate the interpretations of justice in the tradition of Islamic thought.

Bartłomiej Waclawek, Uniwersytet Gdański

Niesprawiedliwość wobec chrześcijan – ceremonia otwarcia igrzysk olimpijskich w Paryżu w 2024 r.

Republika Francuska jako swoją dewizę ma hasło „Wolność, Równość, Braterstwo”. Pochodną tego zawołania jest zasada laickości, traktowana przez to państwo jako fundamentalne dla jego funkcjonowania. Klasyczne pojmowanie sprawiedliwości opiera się na zasadzie „oddać każdemu co jest jemu należne”. Wydarzenia związane z ostatnimi igrzyskami olimpijskimi w Paryżu są zaprzeczeniem sprawiedliwości wobec Kościoła Katolickiego i innych wyznań chrześcijańskich, będącymi także naruszeniem „laïcité” ze strony Francji. W pierwszej części zostanie przedstawiona zasada laickości na podstawie prawa Republiki Francuskiej. W kolejnej zostaną opisane wybrane przekazy medialne dotyczące kontrowersji związanych z ceremonią otwarcia igrzysk olimpijskich w Paryżu oraz reakcji przedstawicieli najwyższych władz państwa francuskiego. W zakończeniu zostanie zaprezentowane uzasadnienie wykazania niesprawiedliwości względem chrześcijaństwa, w porównaniu z postawą rządzących Francja wobec innych religii.

Bojan Žalec, University of Ljubljana

Slovenian Political Catholicism and the Social Question: A Critical Interpretation in Light of Contemporary Theories of Society and Religion

The main subject of this paper is the response of Slovenian political Catholicism to the social question in Slovenia at the end of the 19th and the first half of the 20th century. The speaker focuses on a critical presentation of the ideas and concepts of two key figures of that time: Janez Evangelist Krek (1865-1917) and Aleš Ušeničnik (1868-1952). Both were Catholic priests and leading ideological figures for Slovenian Catholics. Despite their shared foundational ideas and perspectives, significant differences existed between them, which were also reflected in the broader social reception and impact of their views. Both were critics of capitalism, advocates of Christian democracy, proponents of an organicist view of society, and supporters of corporatist components within the economy. They agreed that an appropriate ideological and spiritual shaping of people was necessary to resolve the social question. Some of their positions are unacceptable by the standards of contemporary Western democratic culture (for example, regarding the status of women and antisemitism). However, while Krek was highly practical and had a sense for reform, the academically inclined Ušeničnik lacked both qualities. The speaker presents relevant aspects of the situation at that time (elements and effects of modernization). He contrasts their understanding, ideas, and actions with modern critique (Žižek's critique of Krek) and reexamines them in light of contemporary theories, discussions, and positions (Taylor's understanding of secularism, Rosa's cooperative relational model of a society of the common good versus Žižek's antagonistic model). Based on this, the speaker identifies certain lessons for the contemporary era.

Kamil Zakaszewski, Gdańskie Seminarium Duchowne

Sprawiedliwość w liturgii w świetle formularza Mszy o zachowanie pokoju i sprawiedliwości

Celem niniejszego wykładu będzie omówienie kwestii sprawiedliwości, rozumianej jako przymiot Boga, na podstawie jednego z formularzy mszalnych, zaczerpniętych ze „Mszy w różnych potrzebach: O zachowanie pokoju i sprawiedliwości”. Na samym początku pochylimy się nad teologią i umiejscowieniem „Mszy w różnych potrzebach” w oparciu o księgę liturgiczną, jaką jest Mszał Rzymski. Następnie zostanie przeanalizowana treść Kolekt mszalnych. W dalszej części ukazane będą czytania mszalne przypisane do Mszy z tego formularza, zawartych w lekcjonarzu, z uwzględnieniem kwestii sprawiedliwości Bożej. Zostanie przedstawiony ten temat w wybranych katechezach Ojców Kościoła. Liturgia, która ma ujęcie mystagogiczne prowadzi do zrozumienia podejmowanego zagadnienia w kontekście pojęcia bliskości Boga, wyrażającego się w doświadczeniu życia chrześcijańskiego. Na końcu zostanie zaprezentowane praktyczne zastosowanie tego formularza mszalnego jako prośba Ludu Bożego skierowana do Boga- dawcy łaski sprawiedliwości, tym którzy w szczególnych okolicznościach życia zwracają się o ten dar do Tego, który sam jest sprawiedliwością i w niej pragnie się udzielać proszącym o nią.

Katarzyna Zorena, Gdański Uniwersytet Medyczny

Etyka w badaniach medycznych

W XVIII w. Edward Jenner był pionierem szczepień przeciw chorobom zakaźnym, jednak jego badania nie respektowały podstawowych praw uczestników, ponieważ te nie zostały jeszcze zdefiniowane. Ludwik Pasteur rozumiał potrzebę uzyskiwania wszechstronnych informacji za pomocą badań na zwierzętach przed włączeniem ludzi do eksperymentów. W kolejnych latach w wielu krajach nadal prowadzono nieetyczne eksperymenty na ludziach np. 40-letnie badanie Tuskegee nad kiłą przeprowadzone przez Amerykańską Publiczną Służbę Zdrowia, czy badania w obozach koncentracyjnych w czasie II Wojny Światowej. Badania te wynikały i służyły ideologicznym celom nazistowskiej teorii rasizmu oraz były niezgodne z zasadami etyki lekarskiej, której podstawy są zawarte w przysiędze Hipokratesa. W 1964r. Światowe Stowarzyszenie Lekarzy opracowało Deklarację Helsińską jako wykładnię zasad etycznych dla badań medycznych z udziałem ludzi. Nowelizacja przepisów ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry z 16 lipca 2020r., wprowadziła istotną zmianę zasad przeprowadzania eksperymentów medycznych w tym ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej w związku ze szkodą, jaką można wyrządzić uczestnikowi w czasie prowadzenia eksperymentu, oraz działalności i składu komisji bioetycznych.